

STARÉ
LETOPISY
ČESKÉ
Z RUKOPISU
KŘIŽOVNICKÉHO

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
KRÁSNÉ LITERATURY,
HUDBY A UMĚNÍ
PRAHA 1959

Item den sv. Brikcí <13. listopadu> učiněno jest příměří mezi Pražany a královú stranú, totiž královú Zofíjí a panem Čeňkem z Vatmberka (!) a jinými pány etc. z strany jedné a obcí pražských z strany druhé až do sv. Jiří <23. dubna>, a to pod základem 50 tisíc k. gr. A králová zapsala se jest obcím pražským i se panem Čeňkem etc., aby bránili pravdy zákona Božieho, přijímanie těla a krve Pána Ježíše pod obojí zpusobú k vysvobozenie. Ale selhali jsú páni etc.

Při těchto všech věcech nahoře psaných, zkažení té Malé Strany, tu jest najprv Jan Žižka vzat na slovo ot lidu a tu jest najprvnější počátek jeho bojování. A odtud hned táhl do Plzně a tu z města Plzně mnohé šermice mieval s p. Bohuslavem z Švamberka, jenž válku vedl od krále Zigmunda a veliké zboží za to bral. Ten pan Bohuslav, když jednu chvíli Žižka z Plzně vytrhl k Nekmieři, maje lidu ke třem stóm pěšicho a sedm vozuov, na nichž hady vezl, jimiž zdi bořili, pan Bohuslav zastihl jeho od města, maje lidu jiezdného i pěšicho více než dva tisíce; a když se naň obořil s jiezdným hůlcem, maje za to, že je všecky valem potře, Žižka s svými otrazi jej ot vozuov, a tak tu Hynek | z Nekmieře bude zabit. A Žižka v noci táhne, kamž zamyslí, a tři posádky tu noc obořil.

Téhož léta MCCCC°XIX°. po smrti krále Václava biskup litomyšlský s panem Petrem z Konopiště, s Horníky i s jinými pány spikli se, aby všecky, kteříž přijímají tělo a krev Pána Krista pod obojí zpusobú, hubili. A tak mnoho chudých lidí jímajíce i kněží, do Hory nosili; neb za každého člověka, kteréhož do Hory přinesli, dali 1 kopu a za kněze 5 kop. A také jsú brali pastevce po polích a prodávali lidi do Hory jako jiný dobytek. Tehdáž také Kúřimští pustili na své město stranu královu, i zjímali jsú znamenitější a bohatější měšťany, kteříž byli přichylni k pravdám Božím, a vydali je do Hory; a mistra Jana Chudka, faráře kúřimského, se dvěma knězoma vedli jsú s těmi měšťany do Hory a pak mistra Jana Chudka s kněžimi, stínavše jim hlavy, i vmetali do šachty; a měšťané dali jsú králi tři sta kop gr. A když jednu nabravše lidí i přivezechu do Hory

a v první sůmrak rúbáchu jim hlavy i metáchu do šachty, tehda, když jednomu křesťánku hlavu stali, a hlava jeho skáčěci po zemi takto říekáše třikrát: „Krev Boží, krev Boží, krev Boží.“ Ale Jan Švihovský takto lidi ty kázal mučiti: kázal uvázati křesťánka na dsku i kázal mu nasypati v hrdlo prachu puškového i prikázal zapáliti; takž všecka stěva prach zapálený proskočil, až i zadkem ven vyskočil.

Také Racek z Ryzmberka s svými pomocníky kněze jednoho, řečeného Nákvasa, jal měsiece listopadu, kterýžto chodě k nemocným po vsech, kteří milovali tělo a krev Pána Ježíše, těm posluhoval; kteréhož vydal týž Racek Němcuom Bavorčikóm a ti Němci, probodše jemu ruce, provlekli provazy a k dřevu uvázavše upálili, obkladše vuokol ploty a slámu. |

ÚSTÍ DOBYLI TÁBOŘI

Léta od narozenie Syna Božieho M°CCCC°XX°. o mapustě to město Ústí Sezemovo hrazené jest vybojováno od Táborův a potom v sobotu <30. března> před Květnú nedělí jest vypáleno a rozbořeno; a tak stojí pusté a zbořené až do dnešnieho dne. Neb tu zimu tu horu Hradiště Táboři osadili a přezděli té hoře Tábor, po niež i dnes Táboři slovú.

TÁBORA MĚSTA POČÁTEK

Téhož času město Tábor osazeno od nějakého žáka Hromádky s některými bratřími; kterýžto Hromádka osadiv je i poslal k Žižkovi, aby jemu posilnění dal, že jest dobré městiště nalezl a osadil. A Žižka poslal od sebe Chvala Řepického z Machovic s některými bratřími k posilnění. Takž tu horu i osadiechu a potom město velmi pevné udělachu a Tábor jemu přezděchu, ješto jest prvé slúlo Hradiště. Neb někdy před drahně lety jest tu město bylo velmi

tvrdé; ale pro hrdost měšťan, že jsou se svým pánem zprotivili, páni z Ústí, jich páni dědiční, to město potom vykořenili, a tak dlouhé časy pusto bylo, až do tohoto osazení.

170

O ZMRHÁNÍ PLZNĚ

Tehdy, když Žižka od sebe z Plzně vyslal lid jim ku posilnění, uzřevše to strana protivná, že měl jest u městě, jeli se proti sobě v městě Plzni búriti a domy proti sobě osazovati. A on uzřev to, že se v městě búrí, i vytáhl jest ven z města některý den před hodem Matky Božie v postě <25. března>. A tu jsou po něm mnozí nepřátelé táhli s množstvím lidu, i také pan Jindřich Hradecký, strakonický křižovník. A Žižka všeho lidu nanajvýše měl na čtyři sta s sestrami i s pračaty a vozuov bojovných měl XII a koní jjezd-
175 ných IX; a jediný pán s ním byl v tu chvíli, pan Břeněk z Rymžberka (!) a z Dolan. A když Štěkeň protáhl, i táhl k Sudoměři. Toho času králuov lid byl velmi silně přitáhl do Pieska, lid dobře jjezdny a voděný tak, že i podnes sloví železní páni. A když na cestě zvěděli od strážných, že táhne
180 Žižka k Sudoměři, opus|tili se po nich ztiežně ti všickni haufové; a s druhé strany řcky táhl pan Jindřich, křižovník strakonický, s mnohými z Plzeňska, o oněch železných páních nic nevěduce, než toliko s svými pomocníky jsa, je mysle zmordovati. I strhli se spolu, a tak veliké množstvie
190 sjelo se na málo lidu. A tak Žižka protáhl Sudoměř i táhl k rybníku, jenž slove Škaredý, a tu odtud dále táhnúti nemohli pro nepřátely.

I šikoval se tu a vozy přitočil k hrázi a tu se tomu velikému množstvie s málem lidu mužsky bránil; neb ho
195 bicchu nepřátelé vuokol osuli, neb rybník té chvíle pust bicše a bez vody. A tak jsou v mnohé hlasy lidé mluvili řkúc, že, by jich ničímž nebili, jedno koňmi tlačili, tehdy je na koňská kopyta rozberú. Ale že jest s nimi Pán Buoh byl ten den, div se jest tento stal, kterakžkoli ještě záhé, jako
200 o nešporiech by bylo, však slunce zřetcdlný západ vzalo za

horu, jako by jim lučil, a hned tma přílišná byla, že nevěděl, kdy kto koho má bít. Tu jest zabit Žižkuov pomocník, pan Břeněk dřievce jmenovaný, a s královy strany mnoho zbito a zraněno. Jest tu pan Jindřich křižovník postřelen v palec nožní a od té rány chřadl blíž k roku, až jest za to i hrdlo
205 dal. Tak ten div nepřátelé vidúce, takto jsou v mnoho hla-
kuov mluvili řkúce: „Mé kopí jich nebode, muoj meč jich neseče a můj samostříl jich nestřielé!“ A tak jsou ruozno táhli s velikú hanbú a s škodú.

A Žižka na placu ostal a na bojišti tu noc. A na úsvitě
210 s svými i s vozy, kteříž celý den zůstali, a šikovav se i táhl na plac k hradu Újezdci a tu se položil, až poň z Tábora i poslali a na Tábor ho slavně s velikú ctí přijeli. Pak hned u Veliký pátek <5. dubna> Žižka, sjev s svými bratřimi s Tábora, i vpadl v noci do Vožice, probořiv tíše planky,
215 jimiž městečko bylo oplankováno, na ty železné pány, neb jsou <v> Vožici leželi. A tak učinivše pokřik i zapálé městečko a tu mnoho těch pánuov železných zbichu a koní sobě a voděnie nabrachu. A tu hned sobě jezducov na-
220 děla, a kterého podobného pacholka viděl, na | toho oděnie
53 dada a kuoň pode ň, i vycvičil jeho k jjezdě a k boji.

Tu zimu a v létě kněží a starší hajtmané velmi sedláky žertovali, neb jim peníze do kádí sypali, prodávající své dědiny a statky.

NOVOMĚŠTÍ HRADILI SE PROTI VYŠEHRADU

225

Téhož léta v pondělí <8. dubna> na veliku noc Pražané dělali příkopy proti Vyšehradu od Nového Města. A pomáhali i kněží i panici i židovstvo, a dokonáno bylo v pěti dnech. A hned osadili Slované a u Sv. Apolinariše, u Matky
230 Boží na Botiči; neb Vyšehrad byl velmi silně proti nim osazen.

HRAD PRAŽSKÝ ZRAZEN

Téhož léta v středu <24. dubna> po svátosti pan Čeněk z Vatmberka (!), řečený Veselský, jsa purkrabí na pražském hradě od krále Zigmunda, i zradil Hrad Pražanóm a mnoho lidí, kteříž byli vyšli s statky svými z Prahy, zlúpil jest. A potom opět, drže ten Hrad od Pražan, i zradil jej zase králi uherskému a jemu ho postúpil.

KRÁL ZIGMUND SNĚM MĚL U HORY

Zigmund pak, král uherský, brzo po sv. Jiří <23. dubna> přitáhl k Hoře vojensky s velmi velikým lidem. A tu jsa u Hory obeslal Pražany, aby k němu jeli. A tu na té cestě jeda, prvě příjev do Vratislavě, kázal tu mnohé starší stínati a dva měšťany z Prahy upálil, jednoho Krásu a druhého hospodáře od Věničkuov, a některé koňmi smýkati kázal. A když Pražané k němu přijeli do Hory, rozkázal jim, aby, příjduce domuov, kázali všecky řetězy po ulicích vybrati a šranky zbořiti. To se všecko stalo k jeho rozkázání.

O ŽENÁCH ANEB O SESTRÁCH TÁBORSKÝCH

Item u vigiljí <25. května> sv. Ducha ženy táborské klášter sv. panny Kateřiny na Novém Městě zbořily, najprv střechy smetavše.

Týž den pan Vilém Zajíc horu nad Slaným osadil a velikú škodu městu činil pravě, že by Pražané králi Zigmundovi dali se na milost; a tudy týž Vilém zrádně jest puštěn do města. I vyhnali jsú kněží zákona Božicho, ale tance, kostky, hry a jiné nčrády v městě puosobíce etc. Nazajtrí den sv. Ducha <26. května> duom Zajicuov na Malé Straně jest vypálen.

Opět král Zigmund uherský podruhé obeslal Pražany, aby k němu přijeli, i rozkázal jim, aby všecko oděnie, kteréž

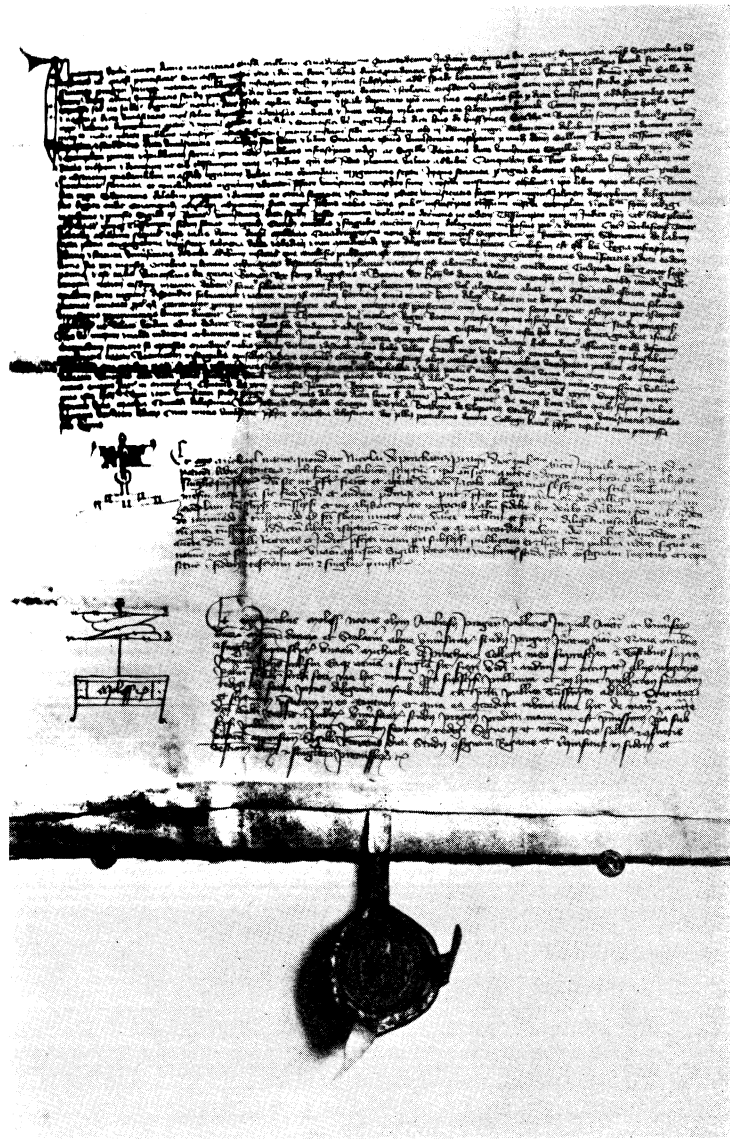
mají v Starém Městě, to aby na Hradě u Sv. Václava položili, a Novomčští kteréž mají, na Vyšehradě aby položili. Poslové ti řekli Zigmundovi, že to chtějí rádi zněsti na obec a na starší. A když vrátivše se vznesli to na obec a na starší, i nechtěli tomu pro nižádnú věc svoliti a řekli, když toho na ně podává, že o nich nic dobrého nemíní. A tak, kdež byl řetěz jeden, místo toho udělali dva a šranky po Novém Městě mnoho zdělali nových. Král se z toho velmi rozhněval a táhl ihned k Praze a položil <se> na Zbraslavi mšli od Prahy a za řekú; neb nesměl se s té strany, kdež řeky nenie, položiti, nebo, by Pražané pro vodu k němu byli mohli, bylť by se o něho pokusili. A tu leže na Zbraslavi obesla všecka kniežata říská i města jako mocný král římský, aby všickni k němu jeli před Prahu. A když se množství veliké sjelo, tehdy přitáhl k Praze blíž a položil se na Brusce proti Starému Městu za řekau. A tu se kázal pánuom korunovati na královstvie České na hradě pražském v tu neděli <28. července> po sv. Jakubu. A tu leže u Prahy málo Pražanóm nemohl uškoditi, za řekú leže. Než Němci, kdež kterého sedláka mohli lapiti, přivedli ho do vojsky a praviece, že jest Hus, i upálili každého. Pražané též zase, kteréhožkoli Němce dosáhli, každého vyvedúce na prelát proti vojsku i upálili každého. A tak se ta válka tvrdila mezi nimi velmi ukrutně. Té chvíle bylo v Praze všecko lacino kromě jediné soli, ale jiného všeho dosti v hojnosti bylo, a zvláště víno a chléb a stříbro. U vojště pak králově, kakžkoli jim téměř odevšad vezli, však draho bylo, a zvláště chléb a pivo, to jim draho bylo. Král Zigmund tu leže všemi poklady hnul, což jich bylo na Karlštajně a na Křivoklátě; ješto byl král Vácslav za mnohá léta pro zemské dobré nachoval, to tento král v polúletí všecko cizozemcuom a žoldnéruom rozdal, a pro to tím pokoje ižádného nezjednal. A když se pokladuov nedostalo, tehdy král kázal oblúpati stříbro s obrazuov a s svátosti říské, a naposledy pak i řískou svátost Normberským zastavil; kteréžto svátosti Česká země velikú čest a Praha nemalé póžitky měla, a zvláště Nové Město.

O KONŠELÉCH PRAŽSKÝCH

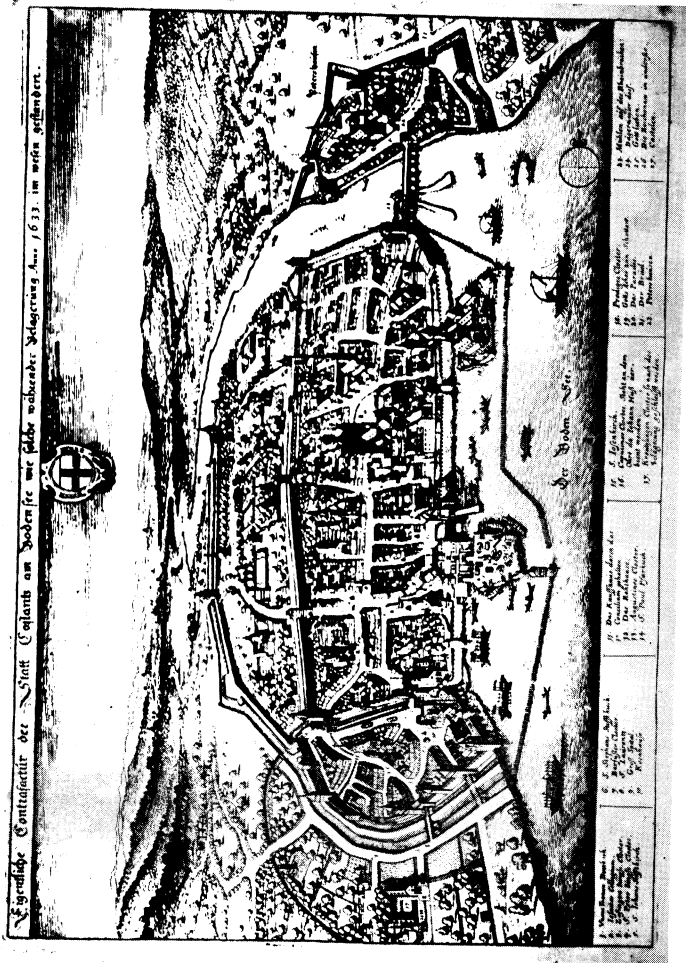
- 70 Item málo předtím Táboři, Žatečtí, Launští, Orebští etc. s pražskou obcí konšely na Novém Městě i na Starém Městě, staré zsaževe, nových nasázeli; a ti s hajtmany spojili se, aby za jeden člověk byli proti králi Zigmundovi i proti jiným odporným kalichu Páně. Item, aby kněží život apoštolský vedli a hříchové smrtedlní aby kažení byli. Item, aby všecky odporné kalichu Božímu s pilností vyhledali a ven z měst jim jíti přikázali. Potom konšelé rozkázali kněžím, aby navštěvovali protivné hospodáře a je napomínali ku přijímanie těla a krve Boží. Někteří pak z nich šli raději pryč
- 75 od svých statkuov, než by přijímali; a jiní pro ztracení statkuov k tomu přistupovali; a jiní, jsúce naučeni, že zlé by bylo zpravování od zlých kněží, s velikým náboženstvím přistúpali. A v ty časy bylo v Starém Městě pustých domuov 70te, na Novém Městě tolikéž 70te.
- 80 Téhož léta v úterý (28. května) po sv. Urbanu Pražané, Táboři, Žatečtí, Launští leželi proti Hradčanuom, jedni na Pohořelci a jiní na Strahově.

NĚMCI ŠTURMOVALI K HOŘE VÍTKOVĚ

- Pak téhož léta v pondělí (15. července) po sv. Markletě
- 90 Němci míšeňští a jiní cizozemci šturmovali jsú k Žižkovi k Vítkově hoře. Neb Žižka byl osadil konec hor(y) jedné, jenž slúla Vítkova hora, a nadělal srubuov a příkopuov hubených, k nimžto Němci jsú šturmovali, a divně od Pražan odtud odehnáni a poraženi. Ihned potom třetí den
- 95 král Němce rozpustil, neb jim již neměl co dávatí, a sám s Uhřaty jede do Litoměřic; a odtud velikú krajinu země okolo Poděbrad spálil. Když král od Prahy odtrhl, ihned Pražané poslachu lidu zástup veliký k Žatci a dobyli na překot šturmem Bezděkova, neb Žateckým odtud škodili.
- 61 To učinivše vrátichu se zase do Prahy.
- 100

3. Dekret kutnohorský z roku 1409

4. Kostnice z roku 1633

PRAŽANÉ VYŠEHRAD OBLEHLI

V tom Pražané ihned téhož léta oblehú Vyšehrad velmi silně. A několiko neděl veliký hlad žoldněří trpěli, jichž bylo na několiko tisícuoov; a nemohúce déle držeti, učiní smlúvu s Pražany, jestliže jich král neretuje ten den na Vše svatě (1. listopadu) do šestnácté hodiny, že jim chťi Vyšehradu postúpti; neb plnú nádeži měli, že je král retuje. Když pak den Všech svatých přišel, tehdy táhl ot Nového hradu k Vyšehradu s množstvím velikým lidu a s vozy plnými špiže i šikoval pány české a moravské k nějakým rybníkuom malým, aby tudy proskočili; a sám král s Uhry táhl čelem k Sv. Pangráci. Ale že král zmeškal hodinu uloženu, s Vyšehradu jemu pomoci nemohli; ačkoli Němci chtěli, ale Čechové pomněli na svú smlúvu i na pečetí, toho nedopustili. Nebo když byl král Zigmund s Nového hradu v noci poslal posla na hrad sv. Václava k žoldněřiuom, aby ráno domu Saského dobudúc zapálili, žeť on také v tu hodinu na Pražany udeří s lidem svým, ale Buoh, jenž se pyšným protiví, dal posla s listem Pražanóm, kteřížto, porozuměvše z listu, hotovi byli se vším svým lidem. A když král přijel s lidem s Nového hradu, i zmeškal XVI^ú hodinu, a stoje na cestě proti Sv. Pangráci i vytrhl svůj meč, dávaje návěští Vyšehradským, aby udeřili na Pražany, a sám s druhé strany s velikým lidem. Ale páni, porozuměvše a vidúce, že s Vyšehradu pomoci jmieti nebudú, radili králi, aby nechal Pražanuov, praviece, že „vezmete škodu na svém lidu“. Ale král jim řekl: „Ját musím s těmi sedláky bojovati!“ A pan Jindřich z Plumlova vece králi: „Vězte to jistě, že dnes škodu vezmete a s hanbú utečete! Ját se bojím sedlských cepuoov.“ Jemuž král vece: „Já to viem, že vy Moravčíci jste bázlivi a mně nevěrní.“ A pan Jindřich s jinými pány moravskými ssedavše s koní řku: „Aj, teď jsme, kde kážeš; tu budeme, kdež ty nebudeš!“ A v tom hned Pražané je otrazili, a vyskočivše ven, i porazí lid králuov a pány české i moravské tu ztepú pohřiechu a mnoho rytieřstva podlé nich, takže leželi jako

snopy na nějaké úlehlici nad rybníky. A tak ten den král bitvu ztratí i vozy i Vyšehrad. A král s Uhřaty utekl jest a nezastavil se ten den, jeliž v Českém Brodě. A ihned Vyšehradu sstúpili jsú Pražanuom v moc; a oni hned zdi od města a věže a domy kněžské i královské paláce i pokoje zbořili, i také kosteluom jsú neodpustili. A Pražané dali těm vuoli, kteříž byli v zavření na Vyšehradě, ktož chtí, aby táhli za králem, a kteří chtí, aby s nimi zuostali.

145 I zuostalo jich s nimi mnoho. Téhož léta Žižka a Pražané dobyli Říčan na panu Divišovi. A Žižka vyvedl sedm kněží do jedné jistby, a nedav slyšenie ani naučenie, i spálil je všechny.

Téhož léta den sv. Martina <11. listopadu> Žižka dobyl Prachatic, a pohřiechu mnoho lidí zbito a spáleno, téměř všickni měšťané; neb sehnávše je do tří jisteb i do kaply, i zapálili o nich, a kteréhož potom živého našli, toho v studnici uvrhli a utopili. A tak jich tři studnice nametali a mord veliký učinili.

155 Týž den na sv. Martina kněz Koranda vyseděl u vězení s Bělbožkú hrad Příbenice. Neb se věžňové na věži byli dobyli a Odolen, jenž věžňov hlédal, ten boje se, aby ho nezabili, slíbil jim jíti na Tábor a pověděti, že sú se věžňové dobyli. Bochovec byl s lidem hotov, chtě jinam jeti; 160 a uslyšav toto, i táhl tam a našel tak, i dobýval Příbenic. V tom těm s Příbenic přitáhnú také na pomoc z Soběslavě. Takž se o to spolu tepú, až Bochovec, hajtman táborský, vždy hradu mocen bude; a tak tu lidí drahně sejde Rožmberského. A biskupa, kněze Heřmana, člověka dobrého, kterýž byl farářem prvé v Miličíně, ti nešlechetníci 165 beze vši milosti utopili. Ten biskup mnoho kněží táborských předtiem světil přinucením páně Čenkovým.

63 Téhož léta předtiem málo zlezli Rábí hrad a pobravše sbožie i zapálili hrad a kněží spálili; i brali se přeč, neosadivše hradu, neb na něm nesměli zůstati. 170

KUNDRATIC PRAŽANÉ DOBYLI

Pak od narozenie Syna Božieho M°CCCC°XXI°. léta Nový hrad Kondratice (!), na němž král Vácslav umřel, od Pražan jest dobyt ten pondělí <27. ledna> před hromnicemi. 175

Téhož léta král Zigmund oblehl jest klášter Kladruby. Uslyševše to Pražané a Žižka, táhli Chvalovi Řepickému na retuňk k Kladrubóm. To král uslyšav, utekl odtud přeč vojskem a nezastavil se jeliž v Litoměřicích.

OBLEŽENÍ PLZNĚ

Téhož léta Žižka s Pražany oblehli město Plzeň v puostě velmi silně; a poleževše u něho čtyři neděle, i odtrhli pryč. A táhnúce k němu Žižka dobyl Vilšteina, neb jsú uhrozili jeho purkrabí nestatečného, jménem Cikána; a osadil je panem Vilémem Kostkú. Ale Plzně nedobyli, než učinivše 185 přímčří i jeli vojensky přeč.

Téhož léta na Květnú neděli <16. března> Žižka a Pražané dobyli Chomutova města a mnoho panoší, kněží, měšťan, řemeslníkuov i rozličných lidí zbili a zmordovali i spálili množstvie veliké beze vši lítosti pohřiechu; jakož 190 obecně praví, že jest tu lidu sešlo dva tisíce a čtyři sta.

Téhož léta ten úterý <1. dubna> po provodě město Berún od týchž bojovníkův dobyto jest, v němžto urození a slovutní Čechové a rytieři jsú spáleni: pan Jan Koblih, pan Bohuslav Dúpovec s otcem svým a jiní rytieři, panoše, kněží, konšelé a druzí mistři i jiní obecní lidé v jedné jistbě 195 před městem. Tak jsú zákon velebili, až by se mohl čert v pekle zasmieti s takovými mordy!

Téhož léta nazajtrie <16. dubna> na sv. Tiburcia dobytá jest tvrz Túšeň na Labi páně Michalco <va>. 200

Téhož léta brzo potom dobyto jest město Brod Český od Pražan, v němžto pohřiechu mnoho lidu zbito jest. Ale

žoldněři němečští utekli sú byli na zvonici, kterúžto sú byli zapálili, a krov padl, ale žoldněřóm nic neuškodil. Než 64 205 potom vyvedeni sú za město | a spálení, a jiní cepy železnými od cepníkův zbiti a zmláccni. A tiem zhrozivše se jiná města, totiž Kúřim, Nymburg, Kolín, Hora, Čáslav, Chrudim etc., daly jsú se jim a smluveni, jsúce strachem poraženi a pro takové mordy a pálení lidí zhroženi, aby 210 se jim též nepříhodilo jako jiným městuom. Ale která jsú se zprotivila, ta jsú potom brzo dobyta, jakožto Jaromiř, Mýto, Turnov, Dvůr, Polička, a v nich množstvie lidu zbito a zmordováno a spáleno jest.

HRAD PRAŽSKÝ DOBYT

215 Item. Potom Pražané, kteříž jsú nebyli u těch měst nahoře dotčených, na den sv. Ducha <11. května> oblehli jsú hrad pražský sv. Václava a potom brzo, když jsú jiní přijeli od Jaromiře, poddán jest jim brzo hrad sv. Václava Pražanuom.

220 Téhož léta v sobotu <12. července> před sv. Markletú město Bielina od Pražan jest dobyto; a Němci na hrad utekli, kteřížto nazajtrí jsú dobytí a tu pohřiechu mnozí rytieři, panoše, kněží a lidé jiní jsú spálení. To-li jest bylo viery naučení?

225 Předtiem Žižka dobyl města Vodňan a tu mnoho lidí zbil a zmordoval a u vápenici i kněží spálil, ješto pod obojí zpuosobú rozdávali, tak, až město pusto stálo pobořené mnoho let. A v ty časy nebyl ho kto vosadě za mnohú chvíli.

230 V ty časy Žižka oblehl hrad Rábie a tu ztratil druhé oko, neb mu je s hradu někto vystřelil u šturmu. Předtiem byli prvě dobyli toho hradu velmi lehce, i nesměli na něm ostatic, než vypálivše jej i ušli s něho, spálivše do desietí kněží. Tak jsú je více naučili, čertovy divy pášiec!

235 Předtiem Žižka byl oblehl Bor Panský za Horaždějovici a tu ležel, až se i dali. A když mu tvrze sstúpili, vypálil hned

tvrz nevěda, by jim retuňk táhl na horu k kostelíku, a tu se šikoval. Na něhož přitáhl pan z Rožmberka s množstvím velkým lidu a s ním pan Krajieř s mnoho Němci a jiných 240 rozličných lidí s ním, a z druhé strany pan Bohuslav Švam-berk s Plavenským s Němci mnohými i z Plzeňska. A tu jeho všude vuokol osuli, neb veliké množstvie lidu bylo se 65 na něho sjelo. Ale on se mužsky bránil, doufánie vždy v Pánu Bohu maje, a mnoho nepřátel s svými bratřími zbil a zranil a škodu i hanbu jim velikú učinil, takže jsú s hanbú 245 pryč ujetí musili, a on, na bojišti ostav, potom dále táhl, kam chtěl a kam mu líbo bylo.

ČECHOVÉ PORAŽENÍ U MOSTA

Téhož léta den sv. Osvalda <5. srpna> stalo se jest veliké poraženie Čechuov u Mosta, kdežto Pražané i jiná města 250 a pole jsú utekli, nechavše tu vozuov, pušek, prakuov a jiné brani.

Po tom poražení Němci Míšňané, poradivše se s kniežaty a konferšty, vtrhli jsú s velikú mocí do České země i Římané a oblehli velmi silně Žateč a Bielinu. K Bílině šturmovali 255 a tu hrabí movitěho zabil a množstvie Němcův zmordovali, a tak proto zemí velmi hubili a pálili, a naposledy s velikú hanbú i s škodú utekli uslyševše, že retuňk Žateckým táhne.

Téhož léta poslali Pražané a Žižka k králi polskému 260 u poselstvie, totiž pana Viléma Kostku, pana Hlasa z Kamenice, pana Vaňka Pivo a pana Vaňka, syna páně Pavlíkova, rytieře, aby jim ráčil dáti pána aneb se sám v ně uvázati. Kteřížto rytieři poslové, když jsú do Ratiboře přijeli, kněz Mikuláš, syn mistra Hanuše, ješto jest na Karlštajně 265 svým mistrovstvím králi Václavovi pány zmordoval, zjimal nahoře psané posly a vydal je jako na masné krámy králi uherskému na Spilmburg; ale čeled jich když jsú přinesli do Brna, všecku jim zstínali krále Zigmundovým rozkázáním a pány poslal do vězenie na Trenčín, i byli 270

tam plný rok u väzenie až do dobytí Brodu Německého, a tu se pak o věčně směnili po tom dobytí.

Téhož léta dělali peníze a groše z mědi, z pánví, z kotluov v Praze i také po jiných městech, po hradech, po tvrzích, po domiech, po pivnicích, po zahradách; a tak jsou jich mnoho všudy nadělali, že jich všickni dosti měli. Ale prvé předtím dělali jsou peníze a groše z kalichuov a z monstrancí, a když se stříbra nedostalo, tehdy z kotluov etc. Tehdáž také korec chmele platil po kopě gr. |

66 280

LIST (POSL)ANÝ PÁNUOM OD KRÁLE ZIGMUNDA

My Zigmund, z Boží milosti římský král, po vše časy rozmnožitel říše a uherský, český, dalmatský, charvátský, sedmihradský, bosenský, moravský, slezitský, lužnitský, bramburský a lucemburský král, vám všem, pánóm, ryticúom, panošém, Pražanuom a obci královstvie našeho Českého dáváme věděti: Jakož nám vinu dáváte v mnohých kusiech, a zvláště o upálení mistra Jana Husi a Jeronyma, také dotýkající kacieřstvie, hanění a odsuzování země České, tím my vinni nejsme. Neb jest to námi ne<se>šlo aniž ještě jde, což by bylo k hanbě koruny naší České, neb svědomo jest, že jsme my před<e vším> zborem konstanským za bratra našeho dobré paměti a za tu zemi věrně a statečně odmlúvali, a proto jsme <měli> protivenstvie i hanění tu v Konstancí veliké; aniž také jest země Česká odsuzována, než ti, kteříž by kacieřstvo drželi a vedli. I také dnes bohdá námi nižádná záhuba ani hanění téj země jde, než těmi i věčná hanba i záhuba téj koruny jde, kteří kláštery a kostely Bohu ke cti dělané boří, tělo Boží tu vynmúc a jiné svátosti ohavně nohama tlačí, kněží a mnichy a jiné duchovní lidi, ryticře, panoše ukrutně pále a mordují, obrazy sekají a jiné mnohé a rozličné neřády, ješto je vypsati přieliš dlúho jest, proti ustavenie cierkve svaté vedú, hrady, tvrze, města, vsi na zámky jdúc opúšťjí

a vypalují, zemi také napořád hubieć. A ti zjevní, neřádní a nekřesťanští kusové zbuřili jsou i zbuřují kniežata okolní i jiné další i sice všecko křesťanstvo proti téj zemi, ale ne my. Neb by byl skutek velmi nepodobný a potupy hodný, bychme my z naší vuole naše dědictvie a královstvie v takú hanbu a záhubu chtěli pripraviti; než téj záhuby, kteráž se ústav<ně> děje bez naší příčiny, bohdá jest nám věrně žel.

Pak, jakož nám také vinu dáváte o korunu a svátost, o klénoty: toť jsme vzeli a schovali, ne k škodě České země, ale proto, aby hanebně ty věci nebyly zkaženy, zrušeny a zatraceny k nenabytéj škodě téj koruny jakož | jest to dobře na jiné svátosti od vás některých <i> od vašich ukázáno. Díky zemské, ty jsme s panským povolením vzeli a oni jsou je svými pečeti zapečetili, když jsou je měli přeč vézti. A o ty všechny věci i o jiné, kteréž píšete, v čemž bychom byll vinni shledáni, a šli-li by ti neřádové námi, to ať kniežata a páni koruny České ohlédají, a my to chceme rádi opraviti podlé kniežetského a panského naučení, i odčiniti; a vy též učiníte: což jest neřáduov a záhuby vámi přišlo aneb jde, abyšte to také odčinili, jakož kniežata a páni téj koruny rozkáží a najdú. A jakož nám píšete, že jste se konečně ustanovili a zjednali, že chcete ty čtyři kusy držeti, kteréž píšete, do le<p>ší zprávy Písmem svatým, na to pak pravíme, že jsme vám toho nikdy neodpírali, než vždy svolovali i poslávali slyšení i zprávu lepší Písmem svatým na ty kusy i na jiné, kteréž jsou proti cierkvi svaté, a nikdy námi to nescšlo, vždy jsme hotovi vám slyšení dáti, zprávu i naučení lepší, jedno ať vámi to nescházie a země ta nehyne.

Jakož nám také píšete, že chcete při svých řádíech a svobodách a práviech ostati jako vaši předci, vězte, že náš úmysl nikdy nebyl aniž ještě jest, bychme vás chtěli z řáduov nebo práv a svobod vyvoditi nebo je kterak rušiti, než každého při jeho řádu ostaviti, i svobod bychme vám radějšie přičinili než ujali. Než opatřte vy, ktoť vás z vašich práv i svobod vyvodí a práva ruší, my-li čili vy sami; a to shledáte v svých zápisíech, kteréž mezi sebou máte, i v skutcíech, kteréž činíte sami, svá práva rušieć i svobody.

Také slyšíme, že ste obrazy zbili v kostele pra(ž)ském a na tom ostali, aby též hrad pražský obořen byl, kterýž jest udělán ke cti a k chvále Pánu Bohu a svatým dědicuom.

345 Protož, pro pána Boha, nečiňte toho aniž dopúšťte, byť to bořeno bylo; neb dobře víete, že jste již jednu stolicu na téj koruně obořili na Vyšehradě i s kostely k velikéj hanbě téj koruny, a oboříte-li druhú, tehdy vězte, že | skrže to
68 dokonce vzbúříte na se všecko křesťanstvo i nás také pro
350 tak nekřesťanský účinek, a těch zlých nařčenie i skutkuov prvniech dokonce na tu zemi i na se potvrdíte a se i tu korunu skrže to k věčnej hanbě a potupě připravíte. Nebo vězte, že jest to hlava téj koruny a že tu leží sv. Vácslav i jiní dědici svatí i cesař dobré paměti, otec náš, i s jinými
355 králi a s kniežaty též koruny. Á, pro Buoh, smilujte se sami nad sebú a nad tú zemi a nedajte té země dále hubiti, a našich měst a služebníkuov vicec netiskněte, a přistupte ještě k spravedliv(osti), jako jsme vám dřive psali, a stavte ty neřády, aby se vicec nedály proti Pánu Bohu a proti všemu
360 řádu cirkve svaté i proti nám, a my vám v tom ještě chceme rádi pomoci. Pakli byšte toho spěšně neučinili, tehdy potom, ač bychme rádi, nebudeme tomu moci co učiniti, než na to přijde, že ta země musí dokonce zahynúti.

Datum...

365 Léta Božieho M°CCCC°XXII°. po Božiem křtěnie <6. ledna> král Zigmund uherský opět vtrhl do země České vojensky s velikým lidem. A když přijel do Hory, tu jest starší horníky zjímál, a přivázav je za provazy k vozuom, vypáliv a zhubiv Horu, i jel s nimi přeč. Pražané a Žižka
370 zvěděvše to i táhli udatně za ním, i porazili jej u Habru. A odtud král s svými táhl do Německého Brodu; sám se tu nezastavil, ale táhl před se. A kteréž tu zuostavil, ti zbiti a někteří zjímáni; a město bylo dobyto a vypáleno. Tu byli zjímáni pan Závise Černý, rytieř zjezdilý, pan Hynek Čer-
375 venohorský, Borovský rytieř Polák, Mrvice rytieř; těmi

vyvadili své vězncě, totiž pana Hlasy, pana Kostku etc. To se jest stalo po Božiem křtěnie.

Před tímto štát jest pan Jan Sádlo v rathúze na Starém Městě v noci; a přijel do Prahy jich obesláním. A když přišel mezi ně na rathúz, tu jsou ho jali v světnici v radě a čeledi
38 jeho kázali na hospodu; a dočekavše noci, kázali ho stíti a u Sv. Mikuláše pochovati. |

KNĚZ JAN ŠTÁT

69

Pak téhož léta v pondělí <9. března> po té neděli Reminiscere v postě štát jest kněz Jan, mnich zákona premonstratského z Želva (!), kazatel od Matky Božie Sněžné, a s ním jiných člověkuov XII^{te} v rathúze v Starém Městě
5 u studnice. A rathúz byl dobře zavřen. Jehožto hlavu kněz Gaudencius nosil na míse po Praze, popúzeje lidu ku pomstě. Ihned Novoměští <s> svú braní, zvonivše k šturmu, obořili se valem do Starého Města a zastavili se v Železné ulici volajíce, aby jim kněze Jana vrátili. Pan Hašek
10 z Ostrova a z Moravy byl té chvíle hajtmanem v Starém Městě, i spikl se s některými Pražany Staroměstských a obeslal byl panaše všecky okolo Prahy k tomu dni. Ten pan Hašek s svými pozastavil se proti Železné ulici na rynku, a srozuměv, že nic tu neziště, skryl se jest u Praze, takže
15 potom hledajíce jeho mnohé domy vybili jsou. Pak jeden chudý pacholek, vstúpiv s palicí na pušku Jaromiřku, jenž tu před rathúzem stáše, i volal hlasem velikým a řka: „Sem, chudino, sem, sem!“ A takž se k němu zběhnú mnozí. A Novoměští vidúce, že odporu nemají, vyskočí na rynek
20 a vytepu rathúz; i naleznú tam stínané, i zvolají velikými a hroznými hlasy na vrahy. Takž i hledají konšeluov staroměstských a domy jim vybíjejí a berú všem napořád, i podruhóm; a kteréhož konšela naleznú, toho neb jmú neb zabijí. Na Novém Městě ten den dva setnú, mincmajstra a
25 Bohunka krajčieře. Potom se oboří na židy a zlupí a poberú jim všecko. A když tu neměli co bráti, oboří se na všecky